

Ansvarlig for arbeidet (AFA) - instruks

1. Hensikt og omfang

Instruksen er forankret i STY-605603 Elsikkerhet ved lavspenningsanlegg – prosedyre.

Instruksen gjelder for den som er utpekt til å utøve rollen som ansvarlig for arbeidet (AFA) ved arbeid i Bane NORs lavspenningsanlegg inkl. signal og teleanleggene iht. forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske lavspenningsanlegg (FSE).

2. Beskrivelse

Instruksen gjelder for interne og eksterne som skal ivareta rollen som AFA og skal bidra til at AFA har forståelse for sine arbeidsoppgaver og ansvar.

- **Internt** skal de som kan utpeke, og de som kan utpekes som AFA være dokumentert, og gitt myndighet via elsikkerhetskortet. Kontakt elsikkerhetskort@banenor.no for mer informasjon.
- **Eksternt** skal det normalt inngås avtale om utpeking av AFA, avtalen skal utarbeides ved bruk av STY-602312 og gjelder mellom elektroentreprenør/installatør og Bane NOR. Dersom det ikke er inngått slik avtale, må AFA utpekes av en i Bane NOR som er bemyndiget til dette.

Det skal utpekes en AFA for alle typer arbeidsoppdrag på eller nær ved lavspenningsanlegg, også når arbeidet utføres av en person. Hvis det skal arbeides på et lavspenningsanlegg som er en del av et høyspenningsanlegg (eksempelvis manøvermaskin) er LFS også AFA hvis annet ikke er avtalt.

2.1. Ansvar og myndighet

AFA har myndighet til å velge arbeidsmetode iht. FSE og stanse arbeider dersom elsikkerheten på arbeidsstedet ikke ivaretas. AFA er ansvarlig for at arbeid er tilstrekkelig planlagt med nødvendige sikkerhetstiltak for å unngå skade på liv, helse og materielle verdier.

Myndighet til å utpeke AFA, samt ivareta rollen som AFA er skriftlig angitt ved elsikkerhetskortet (gjelder interne i Bane NOR). Eksterne får dette skriftlig dokumentert gjennom nevnt avtale.

- En kan utpeke seg selv ved selvstendig arbeid, dersom vedkommende innehar tillatelse og tilstrekkelig kompetanse til dette, utpeking dokumenteres i sikker jobb analysen (SJA).

Lærlinger eller andre ufaglærte kan ikke tildeles denne rollen.

2.1.1. Krav til AFA

Bane NOR stiller krav til at AFA skal:

- Gjennomføre repetisjon av FSE og praktisk førstehjelp årlig
- være oppdatert i, og overholde, de til enhver tid gjeldene og relevante krav i forskrifter, Bane NORs interne styringsdokumenter og E-sirkulærer
- kjenne til krav i Arbeidsmiljøloven (AML) §10 om arbeidstid
- kjenne til at de er underlagt Jernbanelovens §3a og 3b om ruspåvirkning og pliktmessig avhold

2.2. Oppgavebeskrivelse

AFA skal være med på planleggingen og sikre at den utføres iht. FSE, videre oppgaver inkluderer å:

- Være kjent med anlegget det skal arbeides på, før planlegging og arbeid påbegynnes
 - Ved arbeid i eller nær spor eller høyspenningsanlegg skal arbeidet planlegges og utføres med hensyn til STY-601050 og STY-600103
- Gjennomføre en risikovurdering av planlagt arbeid, og videre velge arbeidsmetode, barrierer, utstyr/verneutstyr og personell
- Kontrollere og sørge for at nødvendig førstehjelpsutstyr er tilgjengelig på arbeidsstedet
- Gjennomføre en SJA iht. STY-601504 før oppstart av arbeid
- Etablere og avvikle sikkerhetstiltak/barrierer iht. FSE og varsle arbeidslag om etablerte tiltak
- Vurdere om AFA selv kan delta i arbeidet, uten at dette medfører økt risiko
- Til enhver tid vurdere ytre påvirkninger på eller nær arbeidsstedet
 - Ved ytre påvirkninger som kan påvirke personellens sikkerhet skal AFA vurdere å avbryte arbeidet, dette kan for eksempel være ved lyn/torden eller andre forhold
- Ved ferdigstilling av arbeid, varsle arbeidslag om at sikkerhetstiltak avvikles og at anlegget skal beregnes som spenningsatt

2.3. Tilbakekalling av bemyndigelse

Bemyndigelse til å utpeke AFA/inneha rollen som AFA kan tilbakekalles ved:

- Brudd på arbeidsmiljøloven § 10 om arbeidstid
- Brudd på jernbanelovens § 3a og 3b om ruspåvirkning og pliktmessig avhold
- Brudd på lover, forskrifter og Bane NORs regelverk som er av betydning for tjenesten eller om han/hun ellers ikke oppfyller vilkårene for å være AFA eller for øvrig ikke anses skikket

2.4. Referanseliste

Dokument-tittel	Dato
Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	LOV-2005-06-17-62
Lov om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven)	LOV-1993-06-11-100
Forskrift om sikkerhet ved arbeid i - og drift av elektriske anlegg m (FSE)	FOR-2006-04-28-458
Sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg	NEK EN 50110-1
Elsikkerhet ved lavspenningsanlegg – prosedyre	STY-605603
Sikkert arbeid i og ved Bane NORs infrastruktur - prosedyre	STY-601050
Sikker jobb analyse (SJA) – instruks	STY-601504

Avtale om utpeking av AFA - mal	STY-602312
---------------------------------	------------

3. Revisjonsoversikt

Rev nr	Dato	Hovedendring
012	08.04.2026	Tydeliggjøring av forskjell på interne og eksterne krav